

teit.

werden in de
twee examens
I. A. B. het
Dilemma het

in hooge leer
worden.
gericht, heeft
eder kunnen
nog niet dan
stellen. In elk
na dezen gun-
ders kunnen

beide geslaag-
den te Zinder
worden voor
W. HOVY.

in te Haarlem
57-75.
sculteit.)

in Gent (juni-
um A (halve
nveen / 18.05;
van idem te
Joure / 10.54;
van idem te
Verwisse
3.81; van
an idem te
n te Wolvaga
2.81; van
van idem te
ksmond / 10.

van Meij, van
deer Johs. de

teij. H. de V.

SEEFAT.
ningmeester.

verschenen:
ND
ROUWD

n Theologie
ogen.

dan en aan
rmeerde
id,

OM.

ent.
nomen.

INTRE, te

eren
zegenend.

2 en 3.
m 300-jarigen
st-Indie, door

EN,
Hilburg.

Zending.

gunstig aan-

Boer.

en heden,
te Maanden,
Prof. C. B.

hool
Nederland.

de volgende
Assen / 19.45;
5.63; Een
wijk / 3.23;
A f 0.20/5;
Sneek A
men-Nieuw-
43 Kootwijk
veen / 11.45;
g f 2.01/5;
350; Haam-
Leeuwarden
reda f 5.04;
d A f 4.76;
Lutten a/d.

6.10 Bergen.
Gipen van
f 6.34.
sum / 38.75;

ingmeester.

Co.

len Gonden
men gelden
den worden

De Eraut

van de

Gereformeerde Kerken in Nederland.

Het auteursrecht van den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de wet van 28 Juni 1881 (Staatsblad N°. 124).

Zondag 2 Augustus 1896. N°. 971.

Dit blad wordt geregeld des Vrijdags aan de geabonneerden verzonden.
Bijdragen van medewerkers, ingezonden stukken en alles wat verder den inhoud van dit blad betreft, te adresseren aan de REDACTIE. Abonnementen en Advertentieën aan den Uitgever J. A. WORMSEER; Bureau N. Z. Voorburgwal 44, te Amsterdam.
Insendingen die later dan Dinsdag 's namiddags te 12 uren worden ontvangen kunnen voor het nummer van die week niet meer in aanmerking komen

Abonnementenprijs: franco aan huis, per drie maanden f 1.20. Afzonderlijke nummers aan het Bureau 10 Cent.
Abonnementen worden aangenomen door alle Boekhandelaars, Postdirecteuren enz. en aan het Bureau te Amsterdam.
Advertentieën: van 1 tot 6 regels 90 Cent; voor elke regel meer 15 Cent.
Aanvragen en vermelding van leidegaven en Verlagen van Vereenigingen 10 Ct. p. regel.

„Din schouder teruggetogen.”

Zij hebben hunnen schouder teruggetogen, en hunnen nek verhard, en niet gehoord.
Nehemia 9 : 29.

Ons menschelek hart vertoont allerminst het beeld van een stil binnenmeer met effen, gladden waterspiegel; veel eer gelijkt het een golvenden, met eb en vloed op en neer gaanden, zeeboezem.

Er is, van nature zelfs, golving in het leven van ons hart. Nu eens verheft het zich, en dan weer zinkt het in.

Die golving moge, evenals op den oceaan, de ééne maal sterker, de andere maal flauwer gaan. Karakter en temperament mogen door heftigheid of kalmte hierop inwerken. Jeugd en ouderdom ons doen verschillen. En ook verschilt die golving van ons hart al naar de wind des levens over de wateren onzer ziel waait. Maar, hoe wisselend en sterk uiteenlopend dat op- en neergaan van de wateren des levens in ons hart ook zijn moge, het deimen zelf, het op en neer bewegen worden, het nu hoog gaan en dan weer diep inzinken van ons zieleleven, is aan onze menscheleke natuur eigen.

De ééne moge meer onder dien golfslag lijden dan de ander, maar niemand ontkomt er aan.

Zelfs mag gevraagd, of een Jakob niet hooger dan een Isaak stond, juist omdat de woeling der wateren in zijn hart zooveel heftiger was. En als ge u indenkt in het innerlijke zieleleven van een David, een Jeremia, een Paulus, hoe hoog is dan de golfslag wel niet in het hart van die drie mannen Gods gegaan.

Ja, leest ge niet, het zij met eerbied gezegd, van uw Heiland, dat ook hij „innerlijke beweging” werd. Met aangrijpende ontferming, het zij zoo, maar bewegen dan toch, of gelijk het elders heet ontroerd.

In dien golfslag op zichzelf ligt dus het zondige niet. Frische deining is zelfs een teeken van krachtig leven. En wie onzer bidt niet telkens, om dat innerlijke bewegen worden van de wateren onzer ziel door het trekken over de wateren van den adem des Geestes!

Maar anders wordt het, zoodra die golfslag in plaats van ons vooruit te brengen, terugslaat, en den stroom van het leven onzes harten achterwaarts doet keeren.

Dan toch is het neerzinken van de golf niet het natuurlijke zoeken van rust, om uit die rust zich te verheffen tot vernieuwde krachtsinspanning, maar een *inzinken*, dat ons geestelijk kwaad doet.

Met een ander beeld nu heet dit in het rijke gebed van Nehemia 9 het „sterug-trekken van den schouder.”

De dienstknechten des Heeren worden dan gedacht, als gespannen voor den wagen van Gods glorie.

Dien wagen van Gods glorie hebben zij te trekken. Het trekken aan dien wagen moet hun lust zijn. Daar moet hun leven in opgaan. En evenals bij het binnereijden van den overwinnaar op zijn zegelkar, door de poorte der eere, niemand aan de paarden denkt, die er voor zijn gespannen, maar ieders oog eeniglijk gericht is op den held die overwon, zoo ook moet bij het trekken voor dien wagen der eere Gods, alle dienstknecht, die in het span loopt, vergeten worden, en alle glorie alleen voor God zijn.

Dat nu, mede met al Gods heiligen, ingespannen worden voor dien wagen van Gods glorie, is onze bekeering.

Dat gaat niet met dwang, maar met Geestesdrang, met een onweerstaanbare liefde die het hart verteert.

In de eerste tinteling der liefde na uw bekeering, komt ge zelfs niet van verre bij uwen staan.

Bij hen die moedig liepen, en lofsingend trokken voor dien wagen van Gods glorie moest ook zij zijn.

Zoo naam ook zij het juk op den schouder, het zachte juk Christi.

En nu was het u een vreugde, een ziele-genot, den schouder diep in het juk te dringen, en in heiligen ijver ontgloeid, zoo het kon nog vaster en sterker dan anderen te trekken, opdat die wagen der eere uws Gods elken hinderpaal op den weg mocht opzij dringen, en onder het triomfgeroep van Gods heiligen mocht opklommen tegen de hoogte.

Maar, helaas, die drang, die hooge moed der eerste liefde hield niet aan.

Als er tijden en twintig voor een zelfde zekerkar trekken, kan de één harder, de ander slapper het trekkoord van den wagen spannen, en toch loopen ze allen mee.

Reeds wie twee paarden van den bok

merk, dat als het ééne dier lustig en moedig vooruit wil, terwijl het andere de borst telkens terugtrekt, en gedurig met de zweep moet worden aangedreven.

En zoo nu ook is het hier.

Gansch een schare van Gods kinderen is voor dien wagen van Gods glorie gespannen. En niet één van Gods kinderen zal zeggen: „Ik wil terug, neem mij het juk van den schouder.”

o, Neen, ze loopen allen mee, en van Gods glorie willen ze niet afstapen.

Maar wat hun wel overkomt is, dat ze verflauwen in hun moedige aandrif, en nu den schouder ongemerkt uit het juk terugtrekken.

Dan loopen ze nog wel mee, maar ze trekken den wagen niet meer. Ze lieten tusschen juk en schouder een kleine speling komen. Klein, maar juist groot genoeg, om teweeg te brengen, dat al de last, en al de inspanning van het wezenlijke trekken alsnu op de anderen neerkwam, en dat zij meer hinderden dan hielpen, om te maken dat de wagen van Gods glorie vooruit kwam.

Broeders, als er onder u een zijn mocht, die in dit beeld zich zelf herkent, laat hij dan opmerken, of er ook een zweepslag is, waarmee de Heere hem aandrijft, om den schouder weer vast in het juk te duwen, en voor dien zweepslag danken. Want weet wel, dat „sterugtrekken van den schouder uit het juk,” is geestelijk zoo gevaarlijk.

Soms wordt het tergend, en zelfs een diep zondige verleiding voor den broeder. Zoo licht toch maakt ge van dat slap meeloopen een stelsel. Ge begrijpt niet, waarom anderen het zich zoo druk maken. Met ingebeelde wijsheid gaat ge lachdunkend op anderen ijver neerzien. „Alsof God u noodig had, en alsof God zelf den wagen zijner glorie niet op den berg zijner heiligheid kon brengen,” wordt ten slotte uw schijnvroem, smalend verwijt. Tot ook uw broeder, die eerst zoo moedig trokken bleef, en zelfs te harder trok, om uw tekortkoming goed te maken, het ook oopgeeft, doen gaat als zij, en ook zijn schouder, onder het meeloopen, uit het juk terugtrekt.

En, is het niet zoo, in plaats dat u dit tot inkeer zou brengen, laat ge u door dien afval van uw broeder, waarvan zij de schuld draagt, zoo licht tot een u nog vaster zetten in uw eigen afval verlokken.

En als dat kwaad voortslipt, en ten slotte al meerderen „den schouder terug trekken,” staat ten leste de wagen van Gods glorie, hoe ook nog enkelen zich met de liefde der wanhoop inspannen, geheel stil. Zij alleen zijn, waar nog ieder hun in den weg treedt, tot het voortbrengen van dien wagen onmachtig.

Zoo diep, zoo zwaar kan de schuld worden, als ge aan dat „terugtrekken van den schouder” u eenmaal overgeeft.

Waat dit „terugtrekken van uw schouder” is door en door liefdeloos, omdat ge den last op uw broeder wentelt.

In den grond demonisch, omdat ge straks ook den broeder tot meezondigen verleidt. En ten slotte Godonteerend, omdat het tot noodzakelijk gevolg moet hebben, dat in uw kring en uw omgeving de zake Gods schade lijdt, en de wagen zijner glorie ten leste geheel stilstaat.

Daarom is het genade, als uw God, in die ure der verzoeking, nog met den zweepslag zijner heiligheid striemt, en u dwingt den schouder weer vast in het juk te duwen, en weer mee te trekken met al de kracht uwer liefde en van uw heiligen ernst.

Die zweepslag kan hard zijn, kan pijn doen. Maar verhard er u niet tegen. Het is genade.

Het toont u dat God het gezien heeft, hoe ge uw broeder voor u liet trekken, en hoe, al dacht zij, dat niemand het merkte, zijn oog toch op u was.

Want, ja, het op- en neergaan van den golfslag uws levens is wel natuurlijk. En voor den wagen van Gods eere loopt niet één van zijn kinderen mee, die er niet gedurig behoefte aan heeft, om even adem te halen, en den moeden schouder rust te geven. Dat even terugtrekken van den schouder om weer bij te komen, is iets dat al Gods heiligen kennen. Het blijft een op- en neergaan in ons zieleleven tot den einde toe.

Maar dat is heel iets anders, dan van het niet-meetrekken een hebbelijkheid en ten slotte een opzet te gaan maken.

Wie inzonke na een oogenblik van te sterke inspanning, voelt nauwelijks zijn kracht weer opleven, of weer gaaf moedig de schouder tegen het juk in, en voort ript de wagen

van Gods glorie, dat zijn eigen ziel er in geniet, en dat het hem een eere, een verkwikking is, er aan te mogen meêtrekken.

Maar hij, die het vroom gaat vinden, om zich niet druk te maken, en uit bittere geloofsverwakking anderen laat trekken, om het zelf rustig aan te zien, hij is de schuldig; zoo nog niet afgevallen, dan toch aan den afval zeer nabij.

En daarom, was er zulk een schuldig onder u, eer het te laat is, kom terug van dit booze kwaad.

Gedenk waarvan ge uitgevallen zijt. Leel weer terug in de dagen uwer eerste liefde, toen ge, lustig ijverend, in het moedig voortstuwen van het juk, anderen voorging.

Toen waren het schoone dagen. Dagen van harde inspanning, maar onder die harde inspanning dagen van heilige verkwikking en van een u toewijden aan de zake uws Gods.

En die dagen kunnen, die dagen zullen terugkeeren. Wel niet met de overspanning, waarmee ge toen te veel wildet. De eerste liefde lijdt altoos aan ongeregeldeheid, en loopt daarom zoo licht, bij reactie, op ontzenuwing uit. Ge moet niet rukken aan den wagen van Gods glorie, maar aan dien wagen trekken.

Maar dat te veel had sinds lang uit. In het te weinig, en ten slotte niets meer trekken, ligt de schuld voor God, die uw ziele vermagerd heeft.

Keer dan weder! Laat ook uw schouder weer zacht, maar vast in het juk glijden.

Trek weer aan den wagen van Gods glorie met uw geld, met uw talent, met uw woord, met uw daad, met uw tijd, met uw geloof, met uw liefde.

Zelfs zouden we zeggen: Ge hebt zooveel in te halen.

Ontlast zij, door wat harder te trekken, nu den broeder eens, die dubbel moet trekken voor u.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van R. van Hartwijk te Rossum, van N. f. 2; van Ds. E. J. de Groot te Koudekerke, op Walcheren f. 3.

Officieele Berichten.

Met verkorting uit het Kerkblad van 24 Juli 1896.

AGENDUM VOOR DE SYNODE

„De Gereformeerde kerken in Nederland”, te Middelburg 1896.

Dere Synode zal geopend worden op Dinsdag den 11den Augustus, 's morgens 9 uur, in het Kerkgebouw Lange Delft. Des avonds te voren — Maandagavond ten half acht ure — zal een Openbare Bidsbond worden gehouden in de Noorderkerk, waarbij Prof. Dr. A. KUYPER zal voorgaan.

H. ZENDING ONDER HEIDENEN, MOHAMMEDANEN EN JODEN.

Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen.

De Provinciale Synode van Groningen stelt voor:

a. Bij het Deputatenstelsel te blijven, tot dat het blijk, dat de tegenwoordige methode niet goed is.

b. Op voordracht van de Prov. Synode benoemen de Gen. Synode voor den tijd van 3 jaren één Deputaat en een secundus uit elke Provincie, van welke deputaten bij elke nieuwe benoeming twee niet herkiezbaar zijn, naar een rooster door de Generale Synode op te maken.

c. De Prov. Synode betuigt hare instemming met het voorstel der Deputaten, voorkomende op pag. 46 van het Rapport.

De Provinciale Synode van Friesland, betuigt bij het licht, dat zij thans heeft inzake de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen hare instemming met de omschrijving van de beginselen in de nota van de BB. de Gaay Fortman en Wagenaar gegeven; de nadere uitvoering, zoo noodig, aan de Gen. Synode overlatende.

De Provinciale Synode van Drenthe, overwogen hebbende het Zending-rapport, is van oordeel, dat men inzake Zending-methode, Opleiding en Losmaking van de gemeenten te Batavia en Soerabaya” moet adviseeren voor de voorstellen van de meerderheid der Deputaten, het voorts overlatende aan de Generale Synode om aangaande de onderdeelen enz. naar bevind van zaken te handelen.

De Provinciale Synode van Drenthe, goedkeurende de geheele handeling der Deputaten in zake den zending-arts Scheurer, geeft in overweging, of het niet beter ware wegens den nood van Midden-Java hem als gewoon zending te doen arbeiden, zoodra hij de taal kent — en of het niet raadzaam ware, vooreerst het reeds zoo uitgebreide arbeidsveld niet te vergroeten door toevoeging van Solo.

De Provinciale Synode van Drenthe stelt voor in de regeling voor de Zending, pag. 65 regel 100 Zending-rapport, de uitdrukking „gedurende een jaar” te vervangen door „gedurende het tijdperk van de eene Generale Synode tot de andere.”

De Classis Ommen spreekt als haar wensch uit, dat bij de regeling van den Zendingarbeid der Geref. kerken door de Gen. Synode, zij de kerken gemeenschappelijk de Zending late beheren; maar zal toezien, dat door de regeling in niets het ambt geschonden worde.

Zoo de Generale Synode eene meer bepaalde opleiding der Zendingen noodig acht, stelt de Classis voor, dat de kerken geen afzonderlijke inrichting hebben voor de opleiding der Zendingen, maar daarvoor gebruik maken van de Theol. school en de Theol. faculteit der Vrije Universiteit.

Nota. Daar het rapport der Deputaten tot de Zending niet op de Prov. Synode van Overijssel behandeld is, wordt alleen bovengenoemd voorstel der Classis Ommen aan de Gen. Syn. doorgezonden.

De Provinciale Synode van Noord-Holland oordeelt ter zake van de Zending onder de Heidenen en Mohammedanen, oischoon de moelijkheid erkennen om in de regeling der materie de toepassing der beginselen van Gereformeerde Kerkrecht zuiver te houden, dat nochtans dient vastgehouden aan het beginsel, dat hetgeen de kerken zelf kunnen doen, niet mag worden opgedragen aan Deputaten, die handelen in haar naam, en in geen geval door „Deputaten” mag gedaan, wat naar Kerken-orde het werk der Kerkelijke Vergaderingen is, maar dese alleen dient in de uitvoering van hetgeen door haar eerst werd besloten.

De Provinciale Synode van Zeeland stelt voor:

a. Inzake de losmaking der Geref. kerken te Batavia en Soerabaya van den Zendingarbeid: Al de conclusien der Deputaten te aanvaarden (Pag. 46) doch de afdeelsheid zoodanig te wijzigen, dat het slot aldus luidt: „wijst de Synode voor correspondentie aan: hare Dep. voor correspondentie met buitenl. Geref. kerken, en geeft voor eventueele financiële aanvragen aan deze Deputaten opdracht, zoo noodig daarvoor gelden te verzamelen.”

b. Inzake de methode der Zending:

De Prov. Synode adviseert voor de aanneming van het voorstel van de meerderheid der Deputaten, zoodat de zending gedreven worde op dezelfde wijze als tot heden, met dien verstande echter, dat er uit iedere Provincie slechts één Deputaat zal zijn, daartoe aangewezen door de Prov. Synode, en dat deze, opdat de kerken in de Provincie meer op de hoogte blijven, verscheidig is, ieder jaar op de Prov. Synode veralg uit te brengen, al of niet in geheime zitting, door hem in overleg met het moderamen te bepalen, terwijl hem ook tevens wordt opgedragen zijnen secundus op de hoogte der zaken te houden, opdat deze bij eventueel optreden niet onkundig zij met den loop der zaken.

Voorts dat door de gezamenlijke Deputaten de regeling der Zending worde behartigd en door de Gen. Synode nauwkeurig worde omschreven het verband, waarin dese Deputaten staan tot de kerken en welke hunne bevoegdheid zij in betrekking tot de Zending en de Zendingen.

Eindelijk dat het recht der stipulatie tot den dienst der Zending verblijve geheel aan de plaatselijke kerk, in verband met de Classis en Prof. Synode, waaronder zij ressorteert, en dat eventueel ontslag alleen kan geschieden door Deputaten in overleg met dezelfde plaatselijke kerk en met de Classis en Prov. Synode, waaronder deze kerk ressorteert.

c. Inzake de opleiding tot Zendingen adviseert de Prov. Synode, om bijaldien gene predikanten of candidaten zich aanbieden, met het oog op de groote kosten, die het voorstel van Deputaten aangaande een Seminarium zou vereischen, de geheele opleiding tot dienst der Zending te Leiden te doen plaats hebben met toevoeging van een leerjaar aan den Zending-director.

Wat de verantwoording van de gelden der Zendingkas aangaat, vraagt de Prov. Synode aan de Generale om nadere inlichting aangaande een post van levensverzekering voor den Zending-arts.

Schrijven van de Geref. kerk van Soerabaya. Schrijven van J. van Alphen met verweerschrift.

Verweerschrift van Zending-arts Scheurer. Schrijven van Zending Bolwijn van Soerabaya, met bijlagen en photographie.

Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden.

De Provinciale Synode van Groningen stelt voor: De generale Synode ga over tot het benoemen van Drie Deputaten, die er zich ernstig aan wijden om tegen de volgende Generale Synode de studie aangaande het Jodendom voor te bereiden en in-tusschen den practischen arbeid onder de Joden te bevorderen door werken enz. aan al de kerkeraden te zenden en van desen door hunne Classen en Prov. Synoden rapporten over den arbeid onder de Joden te ontvangen.

De Provinciale Synode van Friesland stemt volkomen in met de beginselen van het rapport aangaande de Zending onder de Joden en laat het uitspreken van de wenschelijkheid der uitvoering aan de Gener. Synode over.

De Provinciale Synode van Drenthe, overwe-

gende:

a. dat de Geref. kerken roeping hebben onder de Joden te arbeiden;

b. dat deze arbeid zoo mogelijk krachtiger dient aangevat te worden; adviseert de Generale Synode instemming te betuigen met het Rapport van de Deputaten voor de Zending onder de Joden, terwijl zij de praktische uitvoering, als mogelijk of niet mogelijk aan het oordeel der Generale Synode overlaat.

De Provinciale Synode van Noord-Brabant en Limburg, instemmend met het beginsel uit-

gesproken in het Rapport van Deputaten voor de Zending onder de Joden, stelt der Generale Synode voor:

Voorloopig slechts een lot meer daartoe opgeleide colporteurs voor den arbeid onder de Joden aan te stellen.

De Provinciale Synode van Zeeland waardeert zeer den arbeid der Deputaten en gevoelt diep de betekenis van het beginsel in dit rapport neergelegd; maar geloof, dat op deszelfs conclusien vooralsnog niet kan worden ingegaan en wel:

1. omdat de Kerken tegenwoordig tot zooveel ernstige werkzaamheden worden geroepen z. a. Opleiding enz.;

2. omdat de krachten weinige, de financiële zorgen vele zijn;

3. omdat de arbeid ten opzichte der Joden een eigenaardig standpunt inneemt, dat geheel onderscheiden is van de Zending onder H. en M. en dat wel, daar over Israël bijzondere oordeelen Gods zijn uitgesproken van wege de zonden tegen den Christus Gods en de Bediening des H. Geestes bedreven, voorn. betrekking hebbende op de verstrooiing van Israël onder de volken en zij dus niet massaal, maar persoonlijk dienen behandeld te worden; voorts wijl er meer rechtstreeksche bevelen Gods zijn in betrekking tot den arbeid onder de Heidenen en eindelijk daar de profetie ons heenwijst naar hetgeen geschied zal, wanneer de volheid der Heidenen zal zijn ingegaan, dat dan namelijk geheel Israël zal zalig worden.

Evenwel oordeelt de Prov. Synode, dat de bestaande arbeid op meer krachtige wijze dan duister moet worden voortgezet en dat inzonderheid door de plaatselijke kerk bij wijze van colportage, tractaatverspreiding enz., terwijl de weg dient geopend, dat de plaatselijke kerken voor dezen arbeid uit de kas der Zending onder de Joden gelden kunnen ontvangen.

I. KAS VOOR EMER. PRED., PRED. WED. EN WEEZEN.

Rapport van Deputaten voor de Kas aan Em. pred., pred. wed. en weezen.

De Provinciale Synode van Groningen stelt aan de Gen. Synode voor de kas voor Emer. pred., pred. weduwen en weezen te laten, 200 als zij thans is.

De Provinciale Synode van Friesland spreekt inzake de verzorging van Em. pred., pred. weduwen en weezen als wenschelijk uit, dat Art. 13 D. K. worde nageleefd, dat er zij eene Generale Kas door Deputaten bevelen —, dat der Generale Synode worde overgelaten om te bepalen, hoe het geld daarvoor verzameld zal worden.

De Provinciale Synode van Drenthe spreekt als haar begeerte uit, dat de Generale Kas tot verzorging van Em. pred., pred. weduwen en weezen blijve, maar dat de benodigde gelden door een omslag over de Provincien worden gevonden.

De Provinciale Synode van Overijssel besproken hebben het rapport van Deputaten voor de Generale Kas ten behoeve van Emer. pred., pred. wed. en weezen, inzake het ontwerpen eener instructie;

overwegende, dat ook in dit Rapport feitelijk wordt los gelaten het beginsel, neergelegd in Art. 13 D. K.;

overwegende, dat in dit Rapport deze zoo hoogst moeilijke zaak niet opgelost wordt ten finale, maar de oplossing daarvan eigenlijk verschoven wordt naar de Prov. Synoden om door dese elk op hare wijze te worden uitgemaakt;

overwegende, dat reeds vroeger is gebleken, gelijk Deputaten zelf verklaren, dat de geringe financiële draagkracht van sommige provincien den steun der sterkere noodzakelijk maakt;

overwegende, dat wel in dit Rapport gewezen wordt op vroegere saldo's in verschillende Provinciale kassen, maar niet hierbij geregd wordt, of dit saldo in verband staat met een gering aantal Emer. pred. enz. in die Provincien en dus op zich zelf niets zegt voor het Provinciale stelsel;

overwegende, dat de door Deputaten voorgestelde regeling van Prov. Kassen zou kunnen leiden tot eene verschillende uitkeering in de onderscheiden Provincien en alsoo tot zekere overwegingen bij een beroep, die er tot nu toe buiten mochten blijven, alsook tot minder aangename verhoudingen als een predikant, na korten diensttijd in eene Provincie, aldaar emeritus werd of kwam te overlijden;

overwegende, dat ook uit de historisch verzamelde gegevens blijkt, hoe onhoudbaar ten allen tijde het z.g. vrijwilligheidsstelsel is gebleken;

overwegende, dat in Art. 13 D. K. en het besluit der Gener. Synode van '93 uitgesproken is, dat de verzorging der Em. pred., pred. wed. en weezen geen zaak is der barmhertigheid, maar recht der genoemde personen;

overwegende, dat, waar de kerken rechten op de kas doen gelden, ook de kas dit wederkeering op de kerken doen kan, is van oordeel:

dat de weg, hier voorgesteld, niet aanneembaar is;

dat de hoofdfout niet ligt in de centralisatie, maar in het z.g. vrijwilligheidsstelsel;

en dat de Generale Kas gehandhaafd worde, maar met dien verstande, dat voor het vrijwilligheidsstelsel in de plaats come een stelsel van bepaalden onslag over de gemeenten, gelijk b.v. geschiedt met de kosten van de Gen. Synode, Provinciaal en Classicaal enz.

De Provinciale Synode van Utrecht spreekt als haar oordeel uit, dat tot uitvoering van Art. 13 D. K. het best de Generale Kas wordt opgeheven en vervangen door Prov. Kassen, waarin door al de kerken der Provincie eene verplichte bijdrage wordt gestort, terwijl de maatschap, waaraan de pensioenen worden berekend door de Gen. Synode wordt vastgesteld.

Inzake de verzorging van Em. pred., pred. wduwen en weesen besluit de *Prov. Syn. van N.-Holland* het volgende bij haar ingekomen voorstel der Generale Synode aan te bieden als proeve van regeling dezer materie en onder bevestiging van instemming met de beginselen daarin uitgedrukt.

De *Classis Haarlem* van oordeel, dat de zorg van Em. pred., pred. wduwen en weesen onzer kerken zeer dringend nadere voorziening vereischt; overtuigd, dat die verzorging elch is van Gods Woord, gelijk zij door art. 13 K. O. is voorgeschreven en die moet verstaan als een recht der dienaren en een plicht der betrokken kerken; overwegende, dat de last der verzorging op enkele kerken allicht te zwaar zou drukken, zodat verdeling van dien last door onderling hulpbetoon wenschelijk, zoo niet noodzakelijk is; en dat zoodanig hulpbetoon alleen dan billijk kan werken, indien eenige algemeene regelen worden vastgesteld, die de kerken in de verzorging van hare Em. pred. of wduwen en weesen binden; stelt voor, dat de bedoelde verzorging geregeld worde met inachtneming van de volgende bepalingen:

1. dat zij uitga, niet van eenige Generale, Provinciale of Classisale kas, maar van de kerk, welke de Emeritus of overleden dienaar het laatst heeft gedient; — met dien verstande, dat zij, in overleg met hare Classis, het tantum der verzorging bepaalt en dit aan de betrokken personen uitkeert, en dat de opbrengst voor ten minste een vijfde voor hare rekening blijft, terwijl, indien zij door deze opbrengst gelijktijdig meermalen bezwaard worden zou, door haar minstens een tiende van hetgeen zij jaarlijks uitgeeft voor den dienst des woords zal worden uitgekeerd voor het gezamenlijk tantum der verzorging.

2. dat bij de bepalingen van het tantum der verzorging ten minste de helft van het laatste getoonde inkomen (de pastoralia daarbij begrepen) aan de Emeriti gewaarborgd blijve, en de verzorging der wed. en weezen dienovereenkomstig geregeld worde;

3. dat de kerken zich verbinden tot onderling hulpbetoon in deze voege, dat de in dit opzicht onvoldoende kerken de ontbrekende vijf vijftien bijdragen door opbrengst van zovoel procent boven hetgeen zij jaarlijks voor den dienst des Woords uitkeeren, als zal noodig blijken, doch het bedrag van vijf ten honderd niet te boven gaande;

4. dat dit bedrag van hulpbetoon naar gelang van behoeften bepaald en in vaste termijnen geind worde door een te wijzen Generale Deputaten en door deze worde uitgekeerd aan de betrokken kerken;

5. dat aan iedere kerk behelvig, zelf te bepalen, hoe zij het van haar gevorderde bedrag zal vinden: uit hare fondsen, door collecten, of ook — mits daartoe bij de beroeping de bedingen worden gesteld — door de gehele of gedeeltelijke vordering van hare Dienaren.

De *provinciale Synode van N.-Brabant en Limburg* stelt aan de Gen. Synode voor te besluiten: a. dat de algemeene Kas inzake art. D. K. O. blijve;

b. dat voortaan niet meer uitgekeerd worde naarmate er gevezen maar naarmate er noodig is; c. dat het ontbrekende gevonden worde door een kerkelijken omslag.

Als proeve van regeling om deze kas te vormen, beveelt de *Prov. Synode* aan: procentsgewijze verdeling over de Provincien of verdeling over de kerken naar de verhouding harer tractementen, terwijl bij de uitbetaling gehandeld worde in den geest van Art. 17 D. K. O.

De *provinciale Synode van Zeeland* stelt voor: De Generale Synode regule de zaak van de verzorging der Em. pred. enz. aldus:

1. dat worde uitgegaan van de roeping der plaatselijke kerk (Art. 13 D. K. O.) welke de door haar te verleenen hulp bepaalt in overleg met de Classis;

2. is deze hulp ontoereikend, dan worde het ontbrekende daaraan toegevoegd uit de Algemeene Kas. Het Bestuur dezer kas bestaat uit 10 Deputaten, waarvan vijf onderlingen en vijf predikanten, bij afwisseling door de Provincie te benoemen. De benoeming van den Deputaat met zijn Secundus geschiedt uit eene voordracht, door de Classis gedaan;

3. eenmaal 's jaars maken deze Deputaten eene begroeping van het vermoedelijk door hen benoemde, en staan de benoemde som over de Provincien om, naar verhouding van het aantal leden. Eveneens handelen de Provincien met de Classen en deze met de Kerken, die het benoemde verkrijgen door collecten, zoo noodig aangevuld uit de Kerkekas;

4. alle emeriti ontvangen f 600 's jaars benevens f 50 voor ieder kind onder de 20 jaar. Gelijke voorrechten geniet eene weduwe met hare kinderen, zoolang zij weduwe blijft. De bepaling van hetgeen de wezen ontvangen behelvig aan de prudentie der Deputaten. Het maximum voor iederen wees onder de 20 jaren uit te keeren, zij f 200.

J. VERHOUDING KERK EN THEOL. FAC. A.D.V. UNIV. Rapport van Deputaten voor de oefening van het verband met de Theol. faculteit der Vrije Universiteit.

K. VERHOUDING KERK EN PERS. Rapport van Deputaten voor de uitgave van „Het Kerkblad“.

Van de Provinciale Synode van Zeeland: De Generale Synode brenge verandering in „Het Kerkblad“, of hefte het, zoo mogelijk, op.

L. VERHOUDING KERK EN OVERHEID, VOLK EN MAATSCHAPPIJ. Rapport van Deputaten voor de correspondentie met de Hoge Overheid.

De Provinciale Synode van Groningen verzoekt de Gener. Synode een krachtig protest te doen uitgaan tegen de erkenning van den N. Malth. bond als rechtspersoon.

De Provinciale Synode van Overijssel stelt voor: De Generale Synode protesteerde tegen het toekennen van rechtspersoonlijkheid door den Staat aan den N. Malth. bond, wijl deze medewerkt tot de verontziedelijking van ons volk.

De Provinciale Synode van Gelderland verzoekt de Gen. Synode, dat geprotesteerde worde tegen de erkenning van Regeeringswege van den Neo-Malthusianischen bond.

Van de Provinciale Synode van N.-Holland: Van de Generale Synode ga een protest uit tegen de erkenning van den Neo-Malth. bond door de Regeering.

De Provinciale Synode van Zuid-Holland stelt voor: De Generale Synode overweeg, of het niet op haar weg ligt om de eere Gods, den elch van des Heeren woord, de roeping der Overheid en het heil onzes volks, zich te richten tot de Koningin-Regentes naar aanleiding van de erkenning van den N. Malthusianischen bond.

Van de Provinciale Synode van Zeeland: De Generale Synode doe een ernstig protest uitgaan bij de Koningin-Regentes tegen de officiële erkenning van den N. Malth. bond en berame middelen, ten einde het Godonterend, zedebedervend en zedeloos streven van dien bond te keeren.

De Provinciale Synode van Zuid-Holland zendt de volgende voorstellen van de Cl. Gorinchem door: »De Generale Synode wende pogingen aan, om de hooze Regeering des lands te bewegen tot de invoering van postzegels, voorzien van geperforeerden rand waarop tot opschrift staat: „Niet bestellen op Zondag“, gelijk zulks in België reeds is geschied.

De Cl. Gorinchem oordeelt het wenschelijk, dat er door de Prov. Synode van Z.-H. bij de Generale Synode D. V. te Middelburg te houden op aangedrongen worde, om van de zijde der Geref. kerken een verzoek te richten tot de Regeering, evenals tot onderscheidene maatschappijen om ernstige pogingen aan te wenden tot het bestrijden van het lasteren van Gods Naam, van alle vloeken, van het spotten met het heilige en van onzedelijke gesprekken in publieke vervoermiddelen, als treinen, booten, trams, omnibussen enz.

Benige bestrijding zou het naar de meening der Classis reeds zijn, wanneer b. v. door middel van Regeering en onderscheidene maatschappijen in stations en wachtplaatsen, in spoor en tramwagens als omnibussen, in kajuiten, salons of paviljoens aartten werden opgehangen, waarop voor het minst een ernstig en dringend verzoek, om bovengenoemde zonden in genoemde apparaten na te laten, namens haar aan het reizend publiek gericht werd. De Classis acht, dat reeds hierdoor veel ergeliks voorkomt, de eere Gods bevordert en het reizen van geen gering deel van ons volk vergemakkelijkt en verangenaamt zou worden.

Schrijven van het Hoofdbestuur van de Nationale Chr. Geheelonthoudersvereniging.

M. GRENSREGELING. Van de Provinciale Synode van Zeeland: De Generale Synode geve eene nadere verklaring van de bepaling, voorkomende in de Acta der Gen. Synode van Amsterdam 1892. Grensregeling der plaatselijke kerken Art. 3. (Geïntercedie acta.)

De Provinciale Synode van Z.-Holland vestigt de aandacht der Gen. Synode op het voorschrijft van de Alg. bep. vastgesteld op de Synode van 1892, No. 1, Art. 3, laatste alinea, aldus luidende: »Zij geldt alleen voor het vervolg, d. i. voor hen, die nog ten Avondmaal moeten worden toegelaten;»

en vraagt: daar de Synode van 1892 uitgesproken heeft, dat er met de velerlei eischen van het praktische leven moet gerekend worden en het blijkt, dat de stipste naleving van deze bepaling gedurig groote moeilijkheid veroorzaakt, of het niet gewenscht is en mogelijk, dat deze bepaling met de volgende clause worde aangevuld: »Kinderen kunnen, desverkiezende, ook nadat zij belijdenis des geloofs hebben afgelegd, zoolang zij in het gezin der ouders zijn, leden blijven van de kerk, waartoe zij behooren.»

Hierbij behoort toelichting in het schrijven van den kerkeraad der Geref. kerk van Rotterdam A.

Verzoek om verandering van Grensregeling tusschen de kerken van Nieuw-Vennep en Hillegom. Schrijven van beide kerkeraaden.

Op de Provinciale Synode 25 juni 1895 te Enkhuizen gehouden, werd de instructie van de Classis Haarlem ter sprake gebracht, inhoudende het verzoek, dat de leden van de Geref. kerk te Nieuw-Vennep, met hunne eventuele huisgezinnen, wonende aan de ringvaart binnen de Meer, tusschen paal 8—10 gevoegd worden bij de Geref. kerk te Hillegom.

De Provinciale Synode van N. Holland besluit dit verzoek te steunen en door te zenden naar de eerstvolgende Generale Synode, waar het behoort, aangezien de kerk van Hillegom in de Provincie Z.-Holland is gelegen.

(Extract uit de notulen der Prov. Synode van Enkhuizen Art. X.)

Schrijven van den kerkeraad van Silvolde-Genderingen over de Grensregeling tusschen deze kerk en die van Vasseveld, met 4 bijlagen.

N. VERHOUDING TOT ANDERE KERK-FORMATIEN EN GROEPEN. Rapport der Deputaten onderhandelingen met nog niet aangesloten kerkformatien.

Rapport der Deputaten voor de pogingen om de groepen van Dr. Wisse c. z. tot terugkeer te brengen.

O. CORRESPONDENTIE MET BUITENLANDSCHE KERKEN. Rapport van Deputaten voor de correspondentie met buitenlandse Geref. kerken.

Door de Provinciale Synode van Zuid-Holland doorgezonden ter Gen. Synode een schrijven van de Geref. kerk van Brussel.

De Provinciale Synode van Noord-Brabant en Limburg, geslen hebbende de stukken der broederen J. Mulder c. s. te Antwerpen, met verzoek om beslissing, ingezonden door de Classis Klundert en na overweging der artikelen 1, 3, 5, 8, 9, 12, 13, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 25, 26 en 35 voor de constitutie en der artikelen 1, 3, 4, 10, 11, 13, 18, 21, 26, 30, 36, 37, 59, 60 en 62 voor het organisch reglement der Belgische Zendingakerk, daarbij echter in aanmerking nemende, hoe deze kerkrechtelijk verkeerde bepalingen zijn voortgekomen uit eene begrijpelijke verwarring van kerk en Zendingsterrein, stelt aan de Gen. Synode voor:

re. dat pogingen worden aangewend om genoemde Belgische kerkengroep tot reorganisatie te doen besluiten.

20. dat bij onverhoopt niet-slagen deser pogingen, de correspondentie niet worde afgebroken.

35. dat inmiddels de verhouding der genoemde broederen te Antwerpen tot de Nederlandsche kerken voorloopig worde geregeld.

BIJLAGE: Constitution, Reglement organique, etc.

De Provinciale Synode van Zeeland reeds een andermaal de nooden der leden onzer kerken in Argentinië besproken hebbende, neemt de vrijheid aan de Generale Synode te verzoeken deze zaak bijzonder ter harte te nemen.

P. STOFFELIJKE BELANGEN. Rapport van Deputaten voor de ondersteuning van catechisemeesters en oefenaars, die door de Reformatie van 1886 in moeilijkheden geraakt zijn.

De Provinciale Synode van Groningen dringt bij de Gener. Synode aan op bevestiging der kosten voor de Synode, inzonderheid bij het benoemen van allerlei Deputaten.

De Provinciale Synode van Friesland verzoekt nader verklaring van art. 176, Acta Gener. Synode 1893.

TOELICHTING: In art. 176, 2° staat: »Van de opbrengst deser collecten vloete minstens een vierde deel in de Alg. Kas.»

De Friesche kerken collecteren tweemaal voor Hulpbeh. kerken, eens voor die in eigen Classis, eens voor die uit de Prov. Kas ondersteuning ontvangen.

Van welke van die twee collecten moet 1/4 worden gestort?

De Provinciale Synode van Drenthe stelt voor te besluiten, dat de onkosten der Gener. Synode naar billijk verhouding zullen geregeld worden.

De Provinciale Synode van Overijssel stelt voor: De aanslag der onkosten der Gener. Synode schiede voortaan naar de draagkracht der Provincien, b. v. N.-Holland 8/40, Z.-Holland 8/40, Groningen 5/40, Friesland 5/40, Drenthe 2/40, Overijssel 2/40, Gelderland 3/40, Utrecht 3/40, Zeeland 2/40, N.-Brabant 2/40.

De Provinciale Synode van Gelderland stelt voor: De Gener. Synode beperke, tot besparing van kosten, het sedert enkele jaren ingevoerde Rapportenstelsel.

De Provinciale Synode van Gelderland stelt voor: De Gener. Synode neme maatregelen, dat er niet weer, gelijk tot dusver, telkens een te kort is in de kas (van Deputaten der Gener. Synode), waartoe mede het tractement van den Dienaar des Woords van Kootwijk's kerk moet betaald worden, doch voortaan tijdelijk Zew. het hem toekomende kan gegeven worden.

Schrijven van Ds. F. W. A. Winckel over proceskosten.

Door de Provinciale Synode van Zuid-Holland doorgezonden ter Gener. Synode een verzoek van den em. predikant Ds. E. Ploos v. Amstel.

De Provinciale Synode van Noord-Brabant stelt voor:

1. De Gener. Synode bepalde, dat de gezamenlijke onkosten gelijk tot dusver, niet meer door de Provincien gelijkelijk gedragen worden, maar, dat eene regeling getroffen worde, naar de draagkracht der Provincien.

2. De Generale Synode legge rekening en verantwoording der generale kosten voor, alvorens betaling gevorderd worde.

(Hierbij zal tevens eene gegrond bevonden aanmerking op de in „Het Kerkblad“ voorkomende Rekening ingediend worden.)

3. Bij de Gener. Synode dringt de Prov. Synode van N.-Brabant sterk aan op bevestiging.

4. De Prov. Synode de redenen gehoord, waarom de aanvraag tot ondersteuning van Helmond uit de Algemeene Kas van Hulpbeh. kerken is gewezen van de hand, spreekt haar leedwezen uit over deze weigering door Deputaten en vraagt, dat de Gener. Synode besluite, dat ook deze kerk door genoemde kas wordt gesteund.

5. De Gener. Synode oordeele, of de Geref. kerken tot eene Onderlinge Assurantie van kerkelijke gebouwen zouden kunnen komen.

De Provinciale Synode van Zeeland, gelezen hebbende art. 126 van de acta de Dortsche Synode 1893, en overwegende, dat in vele kerken deze collectie niet gehouden is, en dat er h. i. geen kans bestaat om in dezen toestand verandering te brengen, besluit o. a. de Generale Synode voor te stellen dit artikel in dezer voege te wijzigen:

a. De deputaten ad hoc vragen alleen gelden voor die kerken, welke krachtens een besluit door de Synode te Amsterdam (1892) genomen, (Kootwijk) aanspraak kunnen doen gelden.

b. Voor andere kerken wordt eerst gecollecteerd, nadat Cl. en Prov., waaronder die kerken ressorteeren, zich onmachtig hebben verklaard, om in den nood te voorzien en de namen der kerken in „Het Kerkblad“ zijn bekend gemaakt.

De Provinciale Synode van Noord-Brabant en Limburg stelt voor:

De Generale Synode besluite een exemplaar van de Acta der Gener. Synode van 1896 aan elke kerk te zenden.

De Provinciale Synode van Drenthe stelt voor te besluiten, dat de rapporten minstens 4 maanden voor het samenkomen der Gener. Synode zullen worden toegezonden.

(Slot volgt).

Door Kinderen.

XII.
EEN NIEUWE GETUIGE.

Alle Raadsheeren hadden zich bij deze zoo duidelijke verklaring van Egbert ten eerste verbaasd. Zij kenden hem als een eerlijken, waarheidlievend man. Wel is waar, dat vele krigslieden gaarne poelen en hun toehoorders ongelooftelijke avonturen op de mouw spelen, doch van Egbert wist men, dat hij geen groot-spreker was. Zijn woord was altijd gebieken waar te zijn, en daarom maakte zijn getuigenis een buitengewoon indruk, zoodat vele leden van den Raad meer en meer naar de meening overhielden, dat de vreesdeling toch wel de keizer zijn moest.

»Het is goed, Egbert,» sprak thans de Burgemeester, »wij hebben uw getuigenis gehoord. Doch blijft nog een ogenblik hier, misschien hebben wij u nog verder noodig,» voegde hij er bij, toen hij zag, dat Egbert aanstalten maakte om zich te verwijderen.

»Behaagt het u,» aldus wendde zich de Burgemeester weder tot de Raadsleden, »ook Geissler te hooren?»

Daar alle eenparig wenschten, werd aan twee Raadsleden opgedragen Geissler ter vergadering te ontbieden. Hoewel de woning van Geissler slechts enkele minuten van het Raadhuis verwijderd was, duurde het toch nog een half uur voordat hij kwam, daar, zooals we weten, zijn beide beenen lam waren. Hij was een man tusschen de zestig en zeventig jaren. Een groote baard bedekte bijna geheel zijn gezicht; toch kon men duidelijk een groot litteken zien, dat dwars over zijn linkerwang liep en het gansche gelaat misvormde. Toen hij de vergadersaal binnengestroomd was, wilde hij, uit ontzag voor het hooze gezelschap, aan de deur blijven staan, doch de Burgemeester verzocht hem nader te komen en gaf bevel hem een stoel te geven, waarop hij zich kon zetten. Vervolgens sprak de Burgemeester aldus tot hem: »Geissler, wij kennen u als een rechtchapen man. Daarom hebben wij u hierheen ontboden, ten einde in een gewichtige zaak uw getuigenis te vernemen. Kent gij dezen man?» vroeg hij toen, terwijl hij plotseling op den grijsaard wees, die tot dusver zoo gezeten was, dat Geissler hem niet kon zien.

De grijsaard stond op, opdat Geissler hem kon zien en zag hem vast in de oogen. Geissler's trekken toonden een buitengewone verrassing, die bijna aan schrik grensde. Zijn rechterhand had hij boven de oogen geplaatst, ten einde het verbindend zonlicht te temperen, en staarde nu met wijd geopende oogen naar den grijsaard.

Als door een groote ontroering aangegrepen, had hij zich onwillkeurig in zijn setel opgeheven, terwijl hij zich krampachtig op den arm steunde. Een siddering voer door zijn lichaam en hetzij uit zwakte, wijl zijn beenen hem niet dragen konden, hetzij door ontroering, genoeg, plotseling zonk hij in zijn stoel terug en hortend kwam het uit zijn mond: »o, Mijn God — bij de zaligheid mijner ziel — worden dan de dooden weder levend? Is het een spook, dat ik zie, of ben ik dertig jaren jonger geworden? Mijn keizer, mijn edele, genadige heer!»

Zoo klonk het jubelend uit zijn mond, en zoo zijn lamheid liet hem niet verhuinderd had, zou hij opgesprongen zijn, en zich aan de voeten des grijsaards geworpen hebben. Deze, die dusver kalm gebleven was, trad thans op Geissler toe en sprak op liefdevolven toon tot hem: »Gij herkent mij dus weder Geissler? Ook ik herken u. Weet gij wel, hoe ik u eenmaal de wonde, waarvan gij nu nog het litteken draagt, hielp verbinden?»

»Neen, neen, het kan geen vergissing zijn,» riep Geissler in vervoering uit. »Ook de spraak is dezelfde! O, wie har eenmaal gehoord heeft, die zachte, vriendelijke stem, kan haar in eeuwigheid niet vergeten! Dierbare Meester, welk een vreugde, dat ik u mag wederzien!»

Tranen schoten den ouden krijgsman bij deze woorden in de oogen; hij greep de hand des grijsaards en bedekte haar met kussen. Deze gevoelsuiting bij Geissler was zoo sterk en natuurlijk, dat ieder den indruk ontving, dat ze niet op luchtelijkheid kon berusten. Beiden onderhielden zich nog verder en de Burgemeester stoorde hen niet, wijl men aldus het best de waarheid kon vernemen.

»O, edele heer,» riep Geissler met tranen in de oogen uit, »hoe zou ik ooit vergeten, dat gij mij toen zoo lieverlijk liet verplegen? Aan u heb ik het te danken, dat ik gered werd.»

»Herinnert ge u ook,» vroeg de grijsaard weder, »hoe ik u later met een zending belaste, welke, door u zoo gelukkig werd volvoerd? Als belooning schonk ik u een aantal goudstukken met mijn beeltenis er op.»

»Ja, ja, gij weet alles van mij,» riep de gelukkige oude uit. »Gij schonkt mij tien goudstukken. Ik heb ze nog alle, zie in deze beurs draag ik ze steeds bij mij.»

Dit zeggende haalde hij een door oudermidde geworden ledere beursje te voorschijn en schudde er inderdaad tien goudstukken uit, die het beeld van Keizer Frederik droegen. Ze glommen nog zoo mooi, dat 't scheen alsof ze pas van de munt kwamen, of elken dag zorgvuldig gepoetst werden.

»O, trouwe Geissler,» riep de grijsaard uit, »hoe verheug ik mij dat gij mij nog kent.»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

steunde. Een siddering voer door zijn lichaam en hetzij uit zwakte, wijl zijn beenen hem niet dragen konden, hetzij door ontroering, genoeg, plotseling zonk hij in zijn stoel terug en hortend kwam het uit zijn mond: »o, Mijn God — bij de zaligheid mijner ziel — worden dan de dooden weder levend? Is het een spook, dat ik zie, of ben ik dertig jaren jonger geworden? Mijn keizer, mijn edele, genadige heer!»

Zoo klonk het jubelend uit zijn mond, en zoo zijn lamheid liet hem niet verhuinderd had, zou hij opgesprongen zijn, en zich aan de voeten des grijsaards geworpen hebben. Deze, die dusver kalm gebleven was, trad thans op Geissler toe en sprak op liefdevolven toon tot hem: »Gij herkent mij dus weder Geissler? Ook ik herken u. Weet gij wel, hoe ik u eenmaal de wonde, waarvan gij nu nog het litteken draagt, hielp verbinden?»

»Neen, neen, het kan geen vergissing zijn,» riep Geissler in vervoering uit. »Ook de spraak is dezelfde! O, wie har eenmaal gehoord heeft, die zachte, vriendelijke stem, kan haar in eeuwigheid niet vergeten! Dierbare Meester, welk een vreugde, dat ik u mag wederzien!»

Tranen schoten den ouden krijgsman bij deze woorden in de oogen; hij greep de hand des grijsaards en bedekte haar met kussen. Deze gevoelsuiting bij Geissler was zoo sterk en natuurlijk, dat ieder den indruk ontving, dat ze niet op luchtelijkheid kon berusten. Beiden onderhielden zich nog verder en de Burgemeester stoorde hen niet, wijl men aldus het best de waarheid kon vernemen.

»O, edele heer,» riep Geissler met tranen in de oogen uit, »hoe zou ik ooit vergeten, dat gij mij toen zoo lieverlijk liet verplegen? Aan u heb ik het te danken, dat ik gered werd.»

»Herinnert ge u ook,» vroeg de grijsaard weder, »hoe ik u later met een zending belaste, welke, door u zoo gelukkig werd volvoerd? Als belooning schonk ik u een aantal goudstukken met mijn beeltenis er op.»

»Ja, ja, gij weet alles van mij,» riep de gelukkige oude uit. »Gij schonkt mij tien goudstukken. Ik heb ze nog alle, zie in deze beurs draag ik ze steeds bij mij.»

Dit zeggende haalde hij een door oudermidde geworden ledere beursje te voorschijn en schudde er inderdaad tien goudstukken uit, die het beeld van Keizer Frederik droegen. Ze glommen nog zoo mooi, dat 't scheen alsof ze pas van de munt kwamen, of elken dag zorgvuldig gepoetst werden.

»O, trouwe Geissler,» riep de grijsaard uit, »hoe verheug ik mij dat gij mij nog kent.»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,» ging hij voort, »dan zullen geluk en tevredenheid in ieders huis terugkeeren. Want naar u, genadige heer, verlangen alle harten. Het ziet er treurig uit in ons vaderland. Er is geen vreeze of achting meer voor den tegenwoordigen Koning. Men weet nauwelijks hoe hij leeft. En welk een beweging ging er steeds door het land, wanneer men hoorde, dat gij kwam! Hoe sidderden de bozen en verheugden zich de goeden! Hoe beelden uwe vijanden en hoe juichten uw vrienden!»

»En zijt ge nu werkelijk weder bij ons, en ault ge nu weder Keizer worden?» vroeg Geissler. »O,